

**Az EXPANDING HORIZONS PROJEKT BEN RÉSZTVEVŐ PEDAGÓGUSOK
FELKÉSZÍTÉSE ÉS ELÉGEDETTSÉGÜK A KÉPZÉssel**

Bogáthné Erdődi Judit

NYME- PSZK

1. Bevezetés

A Nyugat-magyarországi Egyetemen a Jean Monnet program keretében megvalósított Expanding Horizons című projektjében a programba bevont pedagógusok felkészítést kaptak IKT kompetenciáiknak és EU ismereteiknek bővítésére, hogy ezáltal képessé váljanak az EU ismeretek integrálására saját tantárgyaikba, - digitális tábla alkalmazásával támogatva - ezzel is biztosítva a projekt eredményeinek fenntarthatóságát.

2. Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása a digitális kompetenciákról és az EU ismeretek integrációjáról

Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (2006) a tudás alapú társadalomban nélkülözhetetlennek tartott kulcskompetenciaként definiálja a digitális kompetenciát, a hozzátartozó ismeretekkel, készségekkel és attitűdökkel együtt. „A digitális kompetencia az információs társadalom technológiáinak (ITT) magabiztos és kritikus használatára való képesség a munkában, a szabadidőben és a kommunikációban. ... Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) alkalmazásához kapcsolódó készségek a legalapvetőbb szinten a multimédia technológiájú információk keresését, értékelését, tárolását, létrehozását, bemutatását és átadását, valamint az internetes kommunikációt és a hálózatokban való részvétel képességét ölelik fel.”

1. táblázat: A digitális kompetenciát alkotó – mindig az adott kontextusnak megfelelő – ismeretek, készségek és attitűdök az Európai Parlament és a Tanács ajánlása szerint

Ismeretek	Készségek	Attitűdök
<p>Az ITT természetének és a mindennapi élet különféle kontextusaiban betöltött szerepének, illetve lehetőségeinek alapos ismerete, amely magában foglalja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a legfontosabb számítógépes alkalmazások ... ismeretét; • az internet és az elektronikus kommunikáció ... használata által nyújtott lehetőségek, valamint a valóság és a virtuális világ közötti különbségek felismerését; • az ITT felhasználási lehetőségeinek az ismeretét, a személyiség kiteljesítését, a társadalmi beilleszkedést és a foglalkoztathatóságot elősegítő kreativitás és újítás terén; • a rendelkezésre álló információk megbízhatóságának és érvényességének (elérhetőség/elfogadhatóság) alapszintű megértését és annak felismerését, hogy az ITT interaktív használata során bizonyos etikai elveket tiszteletben kell tartani. 	<p>Mivel az információs társadalom technológiáinak alkalmazására egyre több lehetőség van a mindennapi életben, így a tanulásban és a szabadidőben, a szükséges készségek a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elektronikus információk, adatok és fogalmak keresése, gyűjtése és feldolgozása ... valamint szisztematikus módon történő felhasználása; • a megfelelő segédeszközök (prezentációk, grafikonok, táblázatok, térképek) használata összetett információk létrehozása, bemutatása vagy értelmezése céljából; • internetes oldalak elérése és az azokon történő keresés, valamint internet alapú szolgáltatások, pl.: vitafórumok és elektronikus levelezés használata; • az ITT használata a kritikai gondolkodás, kreativitás és újítás szolgálatában különböző kontextusokban otthon, a szabadidőben és a munkahelyen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hajlandóság az ITT használatára az önálló és a csapatban végzett munka közben, kritikai és reflektív szemlélet alkalmazása a rendelkezésre álló információk értékelése során. • Pozitív viszonyulás az internet-használathoz és fogékonyság a világháló biztonságos és felelős használata iránt, beleértve a személyes szféra és a kulturális különbségek tiszteletben tartását is. • Érdeklődés a látókör szélesítése érdekében történő ITT-használat iránt kulturális, társadalmi és szakmai célú közösségekben és hálózatokban való részvétel révén.

Az IKT kulcskompetenciának a fejlesztése két kihívás elé is állítja a pedagógusokat. Egyrészt saját kompetenciáikat is élethossziglan kell fejleszteniük, másrészt tudatosan kell törekedniük tanítványaik digitális kompetenciáinak fejlesztésére; erre készíteti őket az a robbanásszerű hardver- és szoftverfejlődés, amivel a tanulók nap, mint nap szembenéznek.

Az Európai unió szakpolitikai közvetlen hatással vannak a mindennapokra, mindannyiunk életére. Ezért is lényeges, hogy az emberek tisztában legyenek azzal, tulajdonképpen mi is az unió, hogyan működik, mi miért történik. Különösen fontos, hogy a fiatalok tájékozottak legyenek ezekben az ügyekben. Az ő felkészítésükben az iskolák és a tanárok játszanak kulcsszerepet. A mindennapokban is nagy hangsúlyt kell fektetni az Európai unióval kapcsolatos ismeretek feldolgozására - a sokféle témán és megközelítésen át - az európai uniós ismeretek jelentőségének felismerésére, s mindezt a diákok aktív közreműködésére, az élményszerű tanulásra és a nyitottságukra építve.

„Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az igazságosság, az egyenlőség, az állampolgárság és a polgári jogok fogalmának ismeretén alapul, beleértve azt is, ahogyan mindezek az Európai Unió alapjogi chartájában és a nemzetközi nyilatkozatokban kifejezésre jutnak, és ahogyan ezeket a különféle intézmények helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák. Magába foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti,

az európai és a világtörténelem fő eseményeinek és tendenciáinak ismeretét. Tudatosítani kell továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak céljait, értékeit és politikáit. Az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek ismerete, valamint a sokféleség és a kulturális identitás tudatosítása Európában szintén létfontosságú.” (*Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról*, 2006.)

2.3 Jean Monnet program az európai integráció szolgálatában

A *Jean Monnet* program deklarált célja, hogy ösztönözze az oktatási, kutatási és reflektív tevékenységeket az európai integrációs tanulmányok területén és az európai integráció kérdéseivel, valamint az oktatással és képzéssel európai megközelítésben foglalkozó intézmények és szövetségek megfelelő skálája fennállásának támogatása. Az operatív célok között szerepel az európai integráció kérdéseivel kapcsolatos ismeretek bővítése és a tudatosság fokozása a felsőoktatási szakemberek, valamint általánosságban az európai polgárok körében, valamint az oktatás és képzés területén tevékenykedő európai intézmények támogatása.

2.4 A képzésben megjelenő tartalmak

A Nyugat-magyarországi Egyetem Expanding Horizons című projektjében a részt vevő pedagógusok a fenti célok jegyében, azok megvalósulását támogató képzés keretében két modulon vettek részt, amelyek témái a EU ismeretek és digitális tananyag fejlesztése voltak.

Az *EU* modul célul tűzte ki a programban résztvevő pedagógusok számára az ismeretfrissítést, az EU folyamatos fejlődéséből, átalakulásából származó új információk átadását, segítségnyújtást a hallgatók számára, hogy a közoktatás ismeretrendszeréhez tudják illeszteni az EU-s alapismereteket, az EU megismerése iránti igény növelését. A modul felölelte az Európai Unió fejlődéstörténetét, az Európai Unió intézményrendszerének kialakulását, a legfontosabb intézmények működését, struktúráját, az Európai Unió jogrendjének sajátosságait, az EU legfontosabb nemzetközi szerződéseit és jelentőségüket, az EU oktatást támogató programjait, a reformvitákat és a további lehetőségeket.

A *Digitális tananyag fejlesztése* modul arra vállalkozott, hogy felkészíti a projekt célcsoportját az interaktív táblával támogatott tanulási környezetben való tevékenységre. A képzés produktumának elkészítése a SMART interaktív tábla Notebook szoftverével történt, a tartalma az Európai Unió ismeretek választott tantárgyban történő beépítése volt. Az E-tananyag dokumentációja szöveges leírással valósult meg, amely a formális adatok mellett (készítő, tananyag, oktatási célok, megvalósítás, technikai feltételek) a tanóra leírását

(előzetes tudás mérését, az óra folyamatát, módszertani kérdéseket, ellenőrzést, felhasznált forrásokat) is tartalmazta. A tervezés egy tanórára történt csoportmunkában.

A vele szemben támasztott követelmények – az interaktivitás, a többféle munkaszervezési formát indukálása, a valódi digitális tanulási környezet – meghatározták a tananyag tartalmi feldolgozását. Ennek elemei az ismeretek a tananyagfejlesztésről, a notebook szoftver használata és lehetőségeinek feltérképezése, a téma kiválasztása, az óra tervezése, a digitális tananyag megtervezése, a szöveges leírás készítése, oktatóanyagok használata, valamint a taneszköz elkészítése voltak. A felkészítés során a hallgatók végigjárhatták az *elemzés* (célok és igények, előzetes tudás, életkori sajátosságok és tananyag összefüggései), *tervezés* (tananyag elemzése, pontos tanulási célok, (multimédiás) tananyagelemek, megoldandó feladatok) és *fejlesztés* (tananyag, segédanyag, útmutató, tesztelés) lépéseit. A résztvevőket feladataik megoldásában széleskörű internetes forrás támogatta.

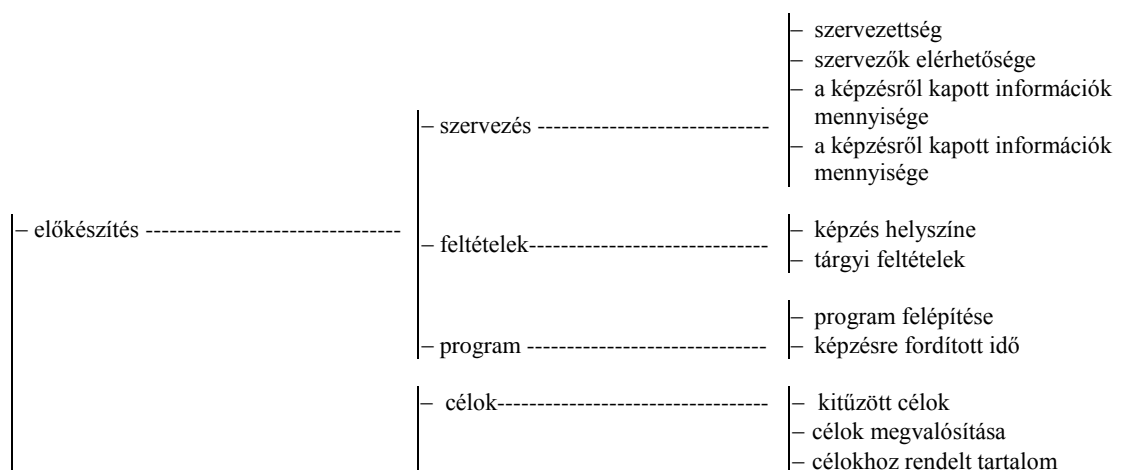
3. A vizsgálat

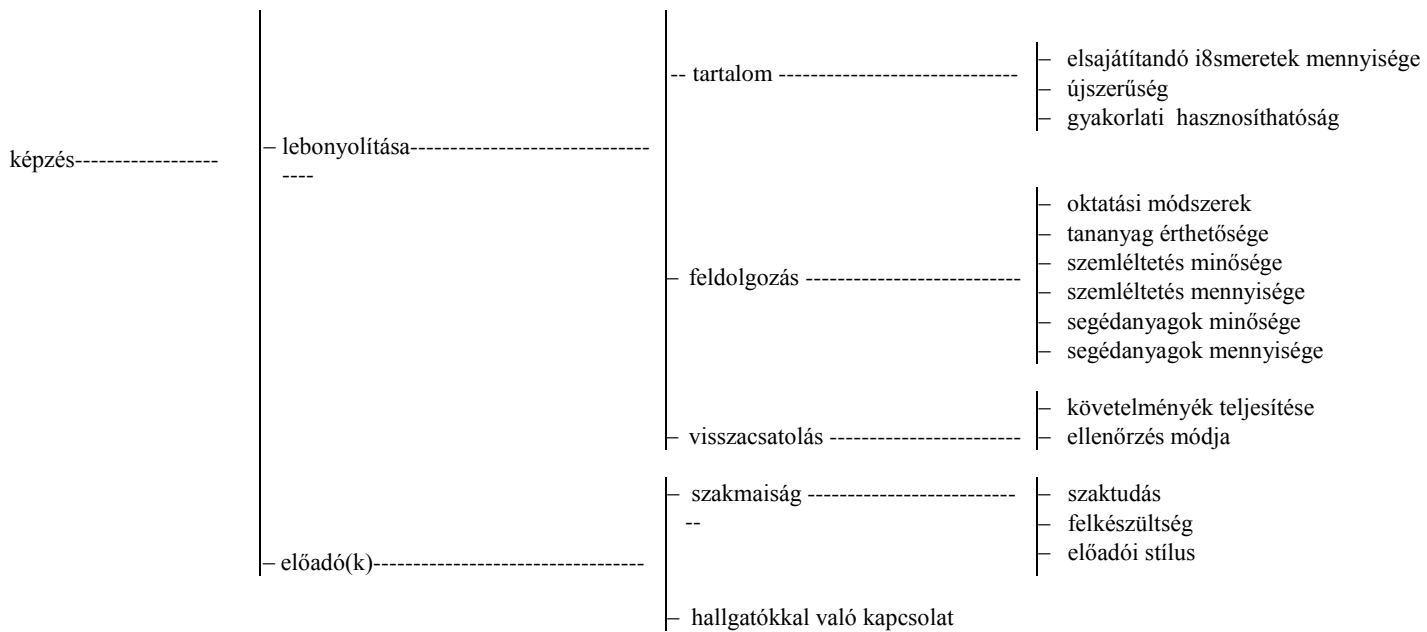
3.1 A vizsgálat célja, célcsoportja és lebonyolítása

A program keretében fontosnak tartottuk, hogy az eredmények fenntarthatósága érdekében a résztvevők visszajelzését kérjük a felkészítő képzésről. Az eredmények birtokában a képzési programot tovább tudjuk fejleszteni a tapasztalatok beépítésével. A mérés 2012 tavaszán zajlott, a pedagógusok a képzés végén töltötték ki az online kérdőíveket.

3.2 A vizsgálati módszer és eszköz

A vizsgálat módszere az írásbeli kikérdezés volt. A kérdőív szerkezete az 1. ábra logikáját követte. Független változókat nem jelentettünk meg az eszközön. A felmérésben rákérdeztünk az előkészítéssel, lebonyolítással és az előadókkal való elégedettségre. A kérdések nagy része feleletválasztós volt, de a pedagógusoknak lehetőségük volt arra is, hogy nyitott válaszban fogalmazzák meg tetszésüket és javaslataikat. A résztvevők elégedettsége mellett arra is kíváncsiak voltunk, hogy a kollégák milyen fejlesztési javaslatokat fogalmaztak meg a jövőre vonatkozóan.

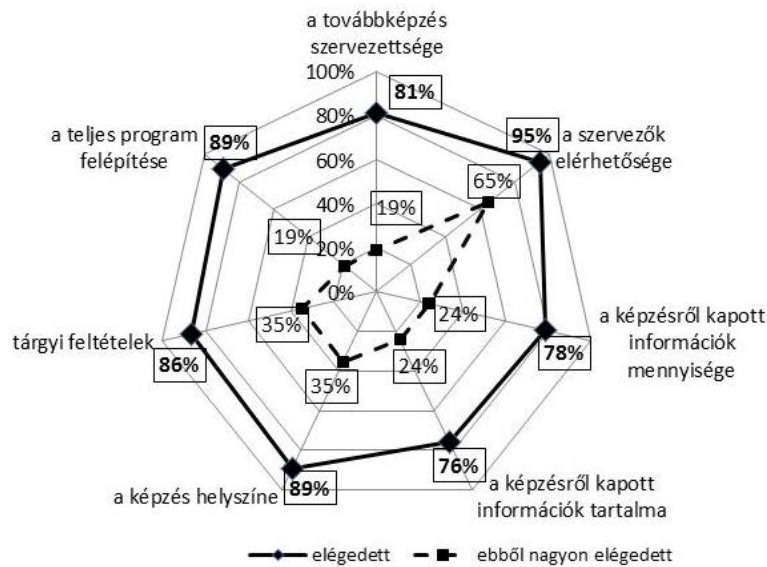

1. ábra: A kérdőív gráfja

4. Eredmények

A kérdőíves feldolgozással nyert adatok elemzése Excel programmal történt. A képzés előkészítésére, meglétének ábrázolásához sugárdiagram került alkalmazásra.

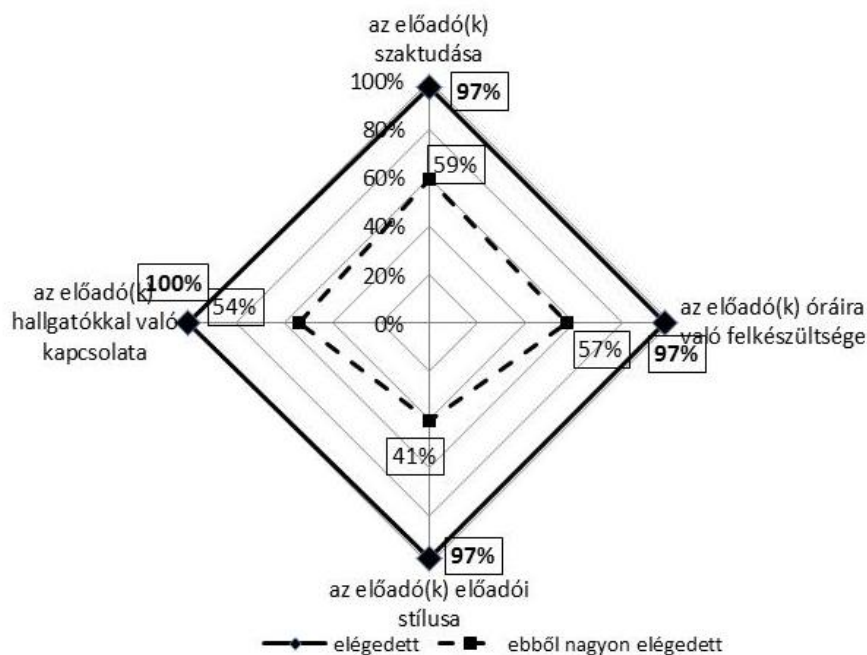
2. ábra: A hallgatók elégedettsége a képzés előkészítésével

A 2. ábra azt mutatja, hogy a válaszolók 95%-a elégedettséget fogalmazott meg a szervezők elérhetőségével kapcsolatban, 89%-uk a teljes program felépítésével és a képzés helyszínével, míg 86%-uk a tárgyi feltételekkel is. 76%-os elégedettség jellemzi a képzésről kapott információk mennyiségét, tartalmát és a képzés szerveztségét is. Az ábráról leolvasható a szaggatott vonal mentén az is, hogy a válaszadók hány százaléka volt nagyon elégedett. A nyílt válaszokban a pedagógusok megfogalmazták elégedettségüket az információáramlással, a szervezők rugalmasságával, segítőkészségével és együttműködésével kapcsolatban.

3. ábra: A hallgatók elégedettsége a képzés céljaival, annak megvalósításával

A képzés időtartamát a pedagógusok 92%-a megfelelőnek ítélte, míg 8%-uk túl soknak. A 3. ábra azt mutatja, hogy a tanárok miként minősítették a képzés céljait, azok teljesültségét, illetve milyennek minősítették a képzés lebonyolítását. Ez alapján megállapítható, hogy az elégedettség az értékelt területek mindegyikével 74% felett van. 80% alatti elégedettséget a tartalom gyakorlatiasságával, az ismeretek ellenőrzésének módjával, illetve a hallgatókkal szemben támasztott követelményekkel kapcsolatban fogalmaztak meg a résztvevők. Míg a célokkal a pedagógusok 89%-a elégedettséget fogalmazott meg, addig azok megvalósulásával 79%-uk elégedett. Az elsajátítandó ismeretek mennyiségét a válaszolók 92 %-a megfelelőnek értékelte, 8%-uk túl soknak. A szemléltetés mennyiségét mindössze a résztvevők 5%-a minősítette kevésnek, a többiek megfelelőnek, s a kapott segédanyagok mennyiségét a pedagógusok 97%-a megfelelőnek ítélte. A hallgatók szövegesen is megfogalmazták, hogy hasznosnak találták a digitális tartalmakkal és az Európai Unió ismeretekkel foglalkozó modulok nagy részét. A célokkal, a feldolgozás módjával és módszereivel elégedettek voltak.

4. ábra: A hallgatók elégedettsége az előadókkal

A résztvevők magas elégedettséget fogalmaztak meg az előadókkal szemben (4.ábra), szövegesen is kiemelték az előadók felkészültségét, segítőkességét.

5. Összegzés a fejlesztési irányokkal

Jean Monnet program Expanding Horizons projektének keretében lezajlott képzés az eredmények tükrében eredményesen zajlott. A képzés a résztvevők véleménye alapján elérte célját, a tartalmak a képzési célokat támogatták.

A pedagógusok javaslatként fogalmazták meg a jövőre vonatkozóan, hogy a képzés munkamódszereiben jobban építhetne az előzetes szintfelmérésre, továbbá azt is, hogy a képzés résztvevői a projekttevékenységek során szerveződött csoportokban dolgozhassanak a képzés folyamán is. A pedagógusok fontosnak tartanák a projekttevékenységek mentorálását is.

A megfogalmazottak figyelembevételével a képzés moduljai a későbbiekben is sikerrel valósulhatnak meg.

Felhasznált irodalom:

1. Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása (2006. december 18.) az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (2006/962/EK).

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:hu:PDF>

(2013. április 10.)

2. Jean Monnet. http://www.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=582 (2013. április 10.)